# DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

23. marts 2000 *

I sag C-373/97,

angående en anmodning, som Polimeles Protodikio, Athen (Grækenland), i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

**Dionysios Diamantis**

mod

**Elliniko Dimosio,**

**Organismos Oikonomikis Anasygkrotisis Epicheiriseon AE (OAE),**

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 25 og 29 i Rådets andet direktiv 77/91/EØF af 13. december 1976 om samordning af de garantier, der kræves i medlemsstaterne af de i artikel 58, stk. 2, i traktaten nævnte selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, for så vidt angår stiftelsen af aktieselskabet samt bevarelsen af og ændringer i dets kapital, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde (EFT 1977 L 26, s. 1), og vedrørende misbrug af en rettighed i henhold til disse bestemmelser,

* Processprog: græsk.

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af formanden for Anden Afdeling, R. Schintgen, som fungerende formand for Sjette Afdeling, og dommerne P.J.G. Kapteyn (refererende dommer), G. Hirsch, H. Ragnemalm og V. Skouris,

generaladvokat:A. Saggio
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Dionysios Diamantis ved advokat S. Andronikos, Athen

— den græske regering ved konsulent P. Mylonopoulos, Sekretariatet for EF-ret, Udenrigsministeriet, og fuldmægtig hos statens advokat V. Kyriazopoulos, som befuldmægtigede

— Organismos Ikonomikos Anasygkrotisis Epicheiriseon AE (OAE) ved advokaterne I. Soufleros og S. Felios, Athen

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent D. Gouloussis og M. Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 16. september 1999 er afgivet mundtlige indlæg af Dionysios Diamantis, af den græske regering, af Organismos Ikonomikos Anasygkrotisis Epicheiriseon AE (OAE) og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den den 28. oktober 1999,

afsagt følgende

## Dom

1 Ved kendelse af 24. juni 1997, indgået til Domstolen den 31. oktober 1997, har Polimeles Protodikio, Athen, i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 25 og 29 i Rådets andet direktiv 77/91/EØF af 13. december 1976 om samordning af de garantier, der kræves i medlemsstaterne af de i artikel 58, stk. 2, i traktaten nævnte selskaber til beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, for så vidt angår stiftelsen af aktieselskabet samt bevarelsen af og ændringer i dets kapital, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde (EFT 1977 L 26, s. 1, herefter »andet direktiv«), og vedrørende misbrug af en rettighed i henhold til disse bestemmelser.

2 Spørgsmålene er rejst i en sag, som Dionysios Diamantis har anlagt mod henholdsvis Elliniko Dimosio (den græske stat) og Organismos Ikonomikos Anasygkrotisis Epicheiriseon AE (organisation til finansiel sanering af virksomheder, herefter »OAE«).

## De relevante retsforskrifter

*Fællesskabsretten*

3 Det bestemmes i andet direktivs artikel 25, stk. 1.:

»Enhver kapitalforhøjelse skal vedtages af generalforsamlingen. Denne beslutning såvel som gennemførelsen af forhøjelsen af den tegnede kapital offentliggøres efter de fremgangsmåder, der er fastsat i hver medlemsstats lovgivning i overensstemmelse med artikel 3 i direktiv 68/151/EØF.«

4 Ifølge andet direktivs artikel 29, stk. 1, skal aktierne ved enhver forhøjelse af den tegnede kapital, der sker ved indskud i kontanter, fortrinsvis tilbydes aktionærerne i forhold til den del af kapitalen, som deres aktier repræsenterer.

5 Det bemærkes, at andet direktiv ikke fastsætter nogen sanktion i tilfælde af tilsidesættelse af direktivets bestemmelser. Endvidere pålægger det ikke medlemsstaterne at indføre sådanne sanktioner ved gennemførelsen af direktivet i deres lovgivning.

*National ret*

6 Ved lov nr. 1386/1983 af 5. august 1983 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende A* 107/8.8.1983, s. 14), som finder anvendelse på virksomheder i alvorlige vanskeligheder, oprettedes OAE, som har til formål at bidrage til landets sociale og økonomiske udvikling (lovens artikel 2, stk. 2). Med henblik på at nå dette mål kan OAE navnlig overtage ledelsen og driften af virksomheder, der skal saneres, eller som er nationaliserede, indskyde kapital i virksomheder, yde lån og udstede eller optage visse lån, erhverve obligationer samt overdrage aktier, særligt til ansatte og deres repræsentative organer, til lokale offentlige myndigheder eller andre offentligretlige juridiske personer, til velgørende institutioner, sociale institutioner eller privatpersoner (artikel 2, stk. 3).

7 Ifølge artikel 5, stk. 1, i lov nr. 1386/1983 kan økonomiministeren træffe beslutning om, at lovens bestemmelser skal finde anvendelse på virksomheder, som er i alvorlige økonomiske vanskeligheder.

8 I henhold til lovens artikel 7 kan den kompetente minister træffe beslutning om OAE's overtagelse af administrationen af en virksomhed, som er omfattet af lovens bestemmelser, om en gældsordning for virksomheden, som sikrer dens levedygtighed, gennem en tvungen forhøjelse af kapitalen ved nyindskud, gennem omdannelse af gæld til selskabskapital eller gennem omlægning af gæld eller om afvikling af virksomheden i overensstemmelse med artikel 9.

9 I henhold til lovens artikel 8, stk. 8, kan OAE under den midlertidige ledelse af et selskab, som en undtagelse fra gældende bestemmelser om aktieselskaber, hvorefter generalforsamlingen er enekompetent, beslutte at gennemføre en forhøjelse af det pågældende selskabs kapital. Forhøjelsen skal godkendes af den kompetente minister. Hidtidige aktionærer bevarer dog deres fortegningsret, men skal udøve den inden for en i ministerens godkendelsesbeslutning fastsat frist.

10 Den 7. marts 1989, dvs. efter de faktiske omstændigheder i hovedsagen, men før forelæggelseskendelsen blev afsagt, anlagde Kommissionen et traktatbrudssøgsmål i henhold til EF-traktatens artikel 169 (nu artikel 226 EF) med påstand om, at Den Hellenske Republik havde tilsidesat sine forpligtelser i henhold til andet direktiv. Den 10. marts 1989 vedtog det græske parlament lov nr. 1882/1990 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende A* 43/23.3.1990). Fra dette tidspunkt skal enhver ændring af selskabskapitalen — selv under et selskabs midlertidige ledelse i henhold til lov nr. 1386/1983 — besluttes af aktionærerne på generalforsamlingen.

11 Lige som det er tilfældet for andet direktiv, er der ikke i lov nr. 1882/1990 fastsat nogen bestemt sanktion i tilfælde af overtrædelse af bestemmelserne, hvorfor de almindelige privatretlige sanktioner vil kunne finde anvendelse.

12 Imidlertid opstilles der i lov nr. 2685/1999 af 11. januar 1999 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende A* 35/18.2.1999), som trådte i kraft på offentliggørelsesdatoen, en regel om, at der kun findes én enkelt søgsmålsadgang for det tilfælde, at der i strid med andet direktiv, og navnlig med dets artikel 25, stk. 1, træffes bestemmelse om forhøjelse af selskabskapitalen, idet der kan kræves fuld erstatning for tab, som skyldes en sådan forhøjelse. I henhold til lovens artikel 28, stk. 2, skal erstatningssøgsmålet alene rettes mod den græske stat og ikke mod det pågældende selskab.

13 Endelig bemærkes, at den græske borgerlige lovbogs artikel 281 har følgende ordlyd: »En rettighed kan ikke gøres gældende, hvis det klart ville stride mod god tro og redelig handlemåde eller den pågældende rettigheds sociale og økonomiske formål.«

## De faktiske omstændigheder og hovedsagen

14 Dionysios Diamantis var aktionær i aktieselskabet Plastika Kavalas AE (herefter »Plastika Kavalas«) og var indehaver af 1 000 aktier til en nominel værdi af 1 000 GRD pr. aktie af den oprindelige selskabskapital, som beløb sig til 87 000 000 GRD fordelt på 87 000 aktier (dvs. 1,15%).

15 I starten af 1980'erne kom selskabet, som var stiftet i 1973, i alvorlige økonomiske vanskeligheder. I september 1982 indstillede selskabet fabrikkens drift, og det havde i 1983 så stor en underbalance, at en konkurs var nært forestående. Den 24. august 1983 anmodede 32 af Plastika Kavalas' aktionærer om, at selskabet blev omfattet af ordningen i henhold til lov nr. 1386/1983. Denne anmodning blev gentaget den 20. december 1983.

16 På grundlag af denne anmodning og efter at det rådgivende udvalg, som var nedsat ved artikel 11 i lov nr. 1386/1983, havde anerkendt Plastika Kavalas' vanskelige situation, afgav udvalget den 22. december 1983 en udtalelse, hvori det anbefalede, at selskabet blev omfattet af den særlige likvidationsordning i henhold til lovens artikel 7 og 9.

17 Denne ordning ville have ført til en umiddelbar afhændelse af Plastika Kavalas' aktiver og til betaling af selskabets gæld, således som det var tilfældet for en række virksomheder i vanskeligheder og virksomheder med underbalance.

18 Uanset den således begrundende udtalelse om likvidation traf økonomiministeren ved beslutning nr. 212 af 3. februar 1984 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende B* 60/8.2.1984) bestemmelse om, at Plastika Kavalas skulle sættes under OAE's midlertidige ledelse i overensstemmelse med artikel 7 i lov nr. 1386/1983. Denne ordning blev opretholdt indtil begyndelsen af januar 1987.

19 Den 28. maj 1986, dvs. under den midlertidige ledelse, besluttede OAE at forhøje Plastika Kavalas' kapital med et beløb på 177 000 000 GRD ved at udstede 1 770 000 nye aktier af pålydende 100 GRD. Herved blev selskabskapitalen forhøjet til 264 000 000 GRD. Denne beslutning blev tiltrådt af industriministeren ved beslutning nr. 155 af 6. juni 1986 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende B* 414/11.6.1986).

20 Da de tidligere aktionærer ikke havde udøvet deres fortegningssret inden for en frist på 45 dage fra offentliggørelsen af den ministerielle beslutning, blev samtlige nye aktier overdraget til OAE, som derefter var indehaver af ca. 67% af Plastika Kavalas' selskabskapital.

21 Den 11. december 1986 blev selskabskapitalen ved beslutning vedtaget på en generalforsamling, hvor OAE havde flertallet af stemmerne, nedsat til lovens minimum, dvs. til 5 000 000 GRD. Denne nedsættelse skyldtes Plastika Kavalas' negative egenkapital og blev foretaget således, at alle tidligere aktier blev annulleret, og at 5 000 nye aktier af pålydende 1 000 GRD blev tegnet og fordelt blandt selskabets aktionærer indtil det nævnte tidspunkt, svarende til deres andel af selskabskapitalen. Denne beslutning, som blev vedtaget af generalforsamlingen, blev godkendt af Kavala's præfekt ved beslutning nr. 882 af 4. marts 1987 (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende* 262/19.3.1987).

22 Ved beslutning nr. 14 af 9. januar 1987 godkendte viceministeren for industri, energi og teknologi (*Den Hellenske Republiks Officielle Tidende B* 25/16.1.1987) en ny forhøjelse af selskabskapitalen. Denne forhøjelse beløb sig til 1 262 200 000 GRD, og skyldtes dels en tvungen konvertering af gæld på 972 000 000 GRD, dels et indskud i kontanter på 290 000 000 GRD fra OAE, som skulle sikre, at kreditorerne blev fyldestgjort.

23 Som følge af disse ændringer androg Plastika Kavalas' selskabskapital 1 267 200 000 GRD, fordelt på 1 237 200 aktier. Derefter og i de følgende fire år havde Plastika Kavalas en normal drift. Som følge af den ministerielle beslutning nr. 14 ophørte bestemmelserne i lov nr. 1386/1983 med at være gældende. Herefter blev Plastika Kavalas ledet og drevet i henhold til beslutninger vedtaget af generalforsamlingen og af selskabets bestyrelse.

24 I 1991 blev Plastika Kavalas' aktiemajoritet overdraget til selskabet Plastika Makedonias AE, for en pris af 860 000 000 GRD. Endelig overgik Plastika Kavalas i februar 1994 til at være et selskab i Petzetakis-koncernen.

25 Den 22. februar 1991 anlagde Dionysios Diamantis sag ved den forelæggende ret, idet han nedlagde påstand om, at det blev fastslået, at ændringerne af selskabskapitalen (to forhøjelser og en nedsættelse) var ugyldige som stridende mod andet direktivs artikel 25. Den græske regering og OAE gjorde gældende, at Dionysios Diamantis herved misbrugte sine rettigheder, og påstod på denne baggrund frifindelse.

26 Den forelæggende ret har i kendelsen henvist til Domstolens tidligere afgørelser vedrørende den direkte virkning af andet direktivs artikel 25 (dom af 30.5.1991, forenede sager C-19/90 og C-20/90, Karella og Karellas, Sml. I, s. 2691, og af 24.3.1992, sag C-381/89, Syndesmos Melon tis Eleftheras Evangelikis Ekklisias m.fl., Sml. I, s. 2111) og har af denne praksis udledt, at artikel 8 og 10 i lov nr. 1386/1983 var i strid med bestemmelserne i andet direktiv.

27 På denne baggrund fandt den forelæggende ret, at der efter retsreglerne kunne gives medhold i påstanden, men den fastslog også, at indsigelsen om, at sagsøgeren misbrugte sine rettigheder, jf. den græske borgerlige lovbogs artikel 281, var berettiget af faktiske og retlige grunde.

28 De faktiske omstændigheder, som dannede grundlag for indsigelsen, var følgende:

— Dionysios Diamantis og 32 andre aktionærer havde anmodet om, at lov nr. 1386/1983 skulle finde anvendelse på Plastika Kavalas.

— På grund af Plastika Kavalas' dårlige økonomi havde sagsøgeren i hovedsagen aldrig ønsket at få selskabets kapital forhøjet, og han udøvede således heller ikke den fortegningsret, som han var blevet tildelt ved den første forhøjelse.

— Plastika Kavalas blev rekonstrueret ved, at gæld blev omdannet til aktiekapital, og at dets kreditorer blev fyldestgjort, hvorved der opstod vigtige og uoprettelige konsekvenser for fordelingen af selskabets aktier, fordi der var forløbet fem og fire år fra henholdsvis de nævnte forhøjelser og den i mellemtiden indtrådte nedsættelse af aktiekapitalen.

29 Den forelæggende ret fandt, at den græske borgerlige lovbogs artikel 281 også kunne påberåbes i forbindelse med rettigheder i henhold til fællesskabsretten, når der forelå misbrug af disse rettigheder i den græske bestemmelses forstand. For så vidt angik Domstolens afgørelse i dommen af 12. marts 1996 (sag C-441/93, Pafitis m.fl., Sml. I, s. 1347, præmis 68-70), angående en tilsvarende indsigelse i

henhold til den græske borgerlige lovbogs artikel 281, fandt retten, at der forelå et fortolkningsproblem i relation til andet direktivs artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1, under hensyn til anbringendet om misbrug af rettigheder.

30 På denne baggrund besluttede Polimeles Protodikio, Athen, at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan, under de i denne kendelses præmisser beskrevne omstændigheder, artikel 281 i den græske borgerlige lovbog finde formel og materiel anvendelse på sagsøgerens misbrug af en rettighed efter artikel 25, stk. 1, og artikel 29, stk. 1, i andet direktiv?

2) Såfremt Domstolen måtte antage, at denne anvendelse formelt og materielt er begrundet, hvilket resultat har det da for gyldigheden af de ministerielle afgørelser om kapitalforhøjelser og kapitalnedsættelser i det omhandlede selskab, i hvilket sagsøgeren er aktionær, og er videre bestemmelserne i artikel 8, stk. 8, og i artikel 10, stk. 1, i lov nr. 1386/1983 forenelige med EF-retten, idet, som anført ovenfor, disse bestemmelser, uden den græske borgerlige lovbogs artikel 281, vil være i strid med direktiv nr. 77/91/EØF?«

## Første spørgsmål

31 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en national bestemmelse, som skal forhindre misbrug af en rettighed, under de i hovedsagen foreliggende omstændigheder med rette kan påberåbes som en

indsigelse i en sag, som en aktionær har anlagt med påstand om, at dispositioner vedrørende selskabets forhold er ugyldige, fordi de er i strid med en ret, der er tillagt ved andet direktivs artikel 25.

32 Indledningsvis bemærkes, at Domstolen i dom af 12. maj 1998 (sag C-367/96, Kefalas m.fl., Sml. I, s. 2843, præmis 28) allerede har fastslået, at andet direktivs artikel 25, stk. 1, har til formål at garantere aktionærerne, at en beslutning om at forhøje selskabskapitalen og dermed at indvirke på aktionærernes aktieandele, ikke bliver taget uden deres medvirken i selskabets beslutningsproces. Ifølge denne praksis ville dette formål blive bragt alvorligt i fare, hvis medlemsstaterne kunne fravige andet direktiv ved at opretholde bestemmelser — uanset om disse betegnes som specielle bestemmelser eller undtagelsesbestemmelser — som hjemler mulighed for, at der administrativt og uden en generalforsamlingsbeslutning kan vedtages en forhøjelse af selskabskapitalen (Karella og Karellas-dommen, præmis 26).

33 Imidlertid kan fællesskabsretten ikke gøres gældende af borgerne med henblik på at muliggøre misbrug eller svig (jf. dommen i sagen Kefalas m.fl., præmis 20, og den heri nævnte praksis). Dette ville være tilfældet, såfremt den aktionær, som påberåber sig andet direktivs artikel 25, stk. 1, har anlagt sag for, til skade for selskabet, at opnå uretmæssige fordele, som åbenbart falder uden for bestemmelsens formål (dommen i sagen Kefalas m.fl., præmis 28).

34 Således kan de nationale domstole på grundlag af objektive elementer tage misbrug i betragtning som grundlag for i et konkret tilfælde at afvise, at vedkommende kan drage fordel af de påberåbte fællesskabsretlige forskrifter. I den forbindelse skal de dog ved vurderingen af en sådan adfærd tage hensyn til de formål, der forfølges med de pågældende forskrifter (dom af 2.5.1996, sag C-206/94, Paletta, Sml. I, s. 2357, præmis 25). Gennemførelsen af en national bestemmelse som den græske borgerlige lovbogs artikel 281 må under alle omstændigheder ikke være til hinder for fællesskabsbestemmelsernes fulde virkning og ensartede anvendelse i medlemsstaterne (dommen i sagen Pafitis m.fl., præmis 68).

35 Det påhviler den forelæggende ret at tage stilling til, om anvendelsen af den græske borgerlige lovbogs artikel 281 i den for retten verserende sag, er forenelig med dette krav. Imidlertid har Domstolen kompetence til at forsyne den nationale ret med alle de fortolkningselementer, som giver den mulighed for at bedømme denne forenelighed.

36 I denne forbindelse følger det af dommen i sagen Pafitis m.fl., præmis 70, og af dommen i sagen Kefalas m.fl., præmis 29, at en aktionær, som gør andet direktivs artikel 25, stk. 1, gældende, ikke kan anses for at misbruge sine rettigheder, blot fordi han er mindretalsaktionær i et selskab, som har været omfattet af en saneringsordning, fordi han har haft fordel af selskabets sanering, eller fordi han ikke har gjort brug af sin fortegningsret. På samme måde kan den omstændighed, at sagsøgeren i hovedsagen anmodede om, at lov nr. 1386/1983 skulle finde anvendelse på Plastika Kavalas, ikke betragtes som misbrug af rettigheder.

37 Som generaladvokaten har anført i punkt 29 i forslaget til afgørelse, kan det forhold, at et selskab bliver omfattet af ordningen i henhold til den nævnte lov, åbne mulighed for mange forskellige løsninger med hensyn til selskabets fremtidige forhold, og den, der anmoder om, at loven skal finde anvendelse, kan ikke dermed antages at have indvilget i, at beføjelsen til at træffe beslutning om forhøjelse af selskabskapitalen overdrages til et andet organ end generalforsamlingen. Det kan således ikke antages, at en aktionær, som påberåber sig andet direktivs artikel 25, stk. 1, misbruger sin ret i henhold til denne bestemmelse, fordi han har været blandt de aktionærer, som anmodede om, at ordningen i henhold til lov nr. 1386/1983 skulle finde anvendelse på selskabet.

38 Herefter skal der tages stilling til, om fællesskabsretten er til hinder for, at den forelæggende ret efterprøver, om sagsøgeren i hovedsagen, ved at vælge at anlægge sag til prøvelse af gyldigheden af ændringerne i kapitalen efter henholdsvis fem og fire år, har til hensigt at opnå fordele, som er til skade for Plastika Kavalas, og som er uretmæssige og åbenbart i strid med formålet med andet direktivs artikel 25, stk. 1, hvilket vil medføre, at udøvelsen af en rettighed i henhold til bestemmelsen udgør et misbrug.

39 I denne forbindelse bemærkes, at den omstændighed, at der — selv efter forløbet af et vist tidsrum — er anlagt sag inden udløbet af søgsmålsfristen i henhold til national ret, ikke i sig selv kan betragtes som et væsentligt og tilstrækkeligt indicium for, at der foreligger misbrug af rettigheder.

40 Imidlertid fremgår det af forelæggelseskendelsen, at såfremt sagsøgeren i hovedsagen gives medhold i den sag, som han har anlagt til prøvelse af gyldigheden af ændringerne i Plastika Kavalas' selskabskapital i det tidsrum, hvori selskabet var under midlertidig ledelse, kunne der rejses tvivl om adskillige forhold, som indtrådte i denne periode, herunder navnlig om indkøb, salg, tvangsfuldbyrdelse, erhvervelse af aktiviteter samt om Plastika Kavalas' fusion med et andet selskab. Desuden er det ubestridt, at det uundgåeligt vil påvirke godtroende tredjemænds rettigheder, hvis disse ændringer erklæres ugyldige.

41 I den forbindelse bemærkes, at andet direktiv ikke fastsætter nogen bestemt sanktion i tilfælde af tilsidesættelse af direktivets bestemmelser, og at de almindelige privatretlige sanktioner således vil kunne finde anvendelse. Sagsøgeren i hovedsagen havde således ved sagsanlægget ret til, blandt de nationale retsmidler, som stod til rådighed for at sanktionere overtrædelser af andet direktivs artikel 25, at vælge at anlægge sag til prøvelse af gyldigheden af ændringerne i selskabskapitalen, hvilket han også gjorde.

42 Der skal herefter tages stilling til, om fællesskabsretten er til hinder for, at den forelæggende ret efterprøver, om den krævede kompensation — under hensyn til de faktiske og retlige omstændigheder, som er indtruffet efter ændringerne i selskabskapitalen — udgør et væsentligt og tilstrækkeligt indicium i den nævnte forstand, således at det kan gøres gældende over for en aktionær, at han misbruger sine rettigheder i henhold til andet direktivs artikel 25, stk. 1.

43 I den foreliggende sag forekommer fællesskabsrettens ensartede anvendelse og fulde virkning ikke at være til hinder for, at en aktionær, som påberåber sig andet direktivs artikel 25, stk. 1, anses for at misbruge sine rettigheder, såfremt han blandt de retsmidler, som står til rådighed, og som kan give ham oprejsning i tilfælde af en overtrædelse af bestemmelsen, vælger det, som forårsager så alvorlig skade på andres retmæssige interesser, at det er åbenbart, at det udgør et uforholdsmæssigt indgreb. En sådan bedømmelse ændrer således ikke ved rækkevidden af bestemmelsen og er heller ikke i strid med dens formål.

44 Det første spørgsmål skal derfor besvares med, at fællesskabsretten ikke er til hinder for, at de nationale domstole anvender en bestemmelse i national ret, som gør det muligt for dem at bedømme, om en ret i henhold til en fællesskabsbestemmelse bliver misbrugt. Imidlertid kan en aktionær, som påberåber sig andet direktivs artikel 25, stk. 1, ved denne bedømmelse ikke anses for at misbruge rettigheder i henhold til denne bestemmelse, fordi han er mindretalsaktionær, fordi han har haft fordel af saneringen af et selskab, som har været omfattet af en saneringsordning, fordi han ikke har gjort brug af sin fortegningsret, fordi han har været blandt de aktionærer, som anmodede om, at en ordning for selskaber i alvorlige vanskeligheder skulle finde anvendelse på selskabet, eller fordi han har ladet et vist tidsrum forløbe, før han anlagde sag. Derimod er fællesskabsretten ikke til hinder for, at de nationale domstole anvender den pågældende bestemmelse i national ret, såfremt en aktionær, blandt de retsmidler, som står til rådighed, og som kan give ham oprejsning i tilfælde af overtrædelse af direktivet, vælger det, som forårsager så alvorlig skade på andres retmæssige interesser, at det er åbenbart, at det udgør et uforholdsmæssigt indgreb.

## Andet spørgsmål

45 Under hensyn til det ovenstående er det ufornødent at besvare det andet spørgsmål.

## Sagens omkostninger

46 De udgifter, der er afholdt af den græske regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Polymeles Protodikio, Athen, ved kendelse af 24. juni 1997, for ret:

**Fællesskabsretten er ikke til hinder for, at nationale domstole anvender en bestemmelse i national ret, som gør det muligt for dem at bedømme, om en ret i henhold til en fællesskabsbestemmelse bliver misbrugt. Imidlertid kan en aktionær, som påberåber sig artikel 25, stk. 1, i Rådets andet direktiv 77/91/EØF af 13. december 1976 om samordning af de garantier, der kræves i medlemsstaterne af de i artikel 58, stk. 2, i traktaten nævnte selskaber til**

beskyttelse af såvel selskabsdeltagernes som tredjemands interesser, for så vidt angår stiftelsen af aktieselskabet samt bevarelsen af og ændringer i dets kapital, med det formål at gøre disse garantier lige byrdefulde, ved denne bedømmelse ikke anses for at misbruge rettigheder i henhold til denne bestemmelse, fordi han er mindretalsaktionær, fordi han har haft fordel af saneringen af et selskab, som har været omfattet af en saneringsordning, fordi han ikke har gjort brug af sin fortegningsret, fordi han har været blandt de aktionærer, som anmodede om, at en ordning for selskaber i alvorlige vanskeligheder skulle finde anvendelse på selskabet, eller fordi han har ladet et vist tidsrum forløbe, før han anlagde sag. Derimod er fællesskabsretten ikke til hinder for, at de nationale domstole anvender den pågældende bestemmelse i national ret, såfremt en aktionær, blandt de retsmidler, som står til rådighed, og som kan give ham oprejsning i tilfælde af overtrædelse af direktivet, vælger det, som forårsager så alvorlig skade på andres retmæssige interesser, at det er åbenbart, at det udgør et uforholdsmæssigt indgreb.

Schintgen Kapteyn Hirsch

Ragnemalm Skouris

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 23. marts 2000.

R. Grass

Justitssekretær

J.C. Moitinho de Almeida

Formand for Sjette Afdeling